

7.11.2014

FIVA 16/01.00/2014

Paikallispankkien vakavaraisuuden hallinnan arviointikehikko

1 Johdanto

Pankin riskien hallinnan ja hallinnon jäljempänä mainituista kokonaisuuksista on tehtävä riippumattomat arviot. Kunkin kokonaisuuden hallinnan numeerinen arvio sekä mahdolliset arvioon liittyvät kommentit on ilmoitettava taulukossa PS01 sillä rivillä, joka jäljempänä on mainittu kokonaisuuden yhteydessä.

Rivi	Arvioitava kokonaisuus
05	Hallinnon luotettavuus
10	Liiketoiminta- ja toimintaympäristöriski
15	Luottoriski
20	Markkinariski
25	Likviditeettiriski
30	Operatiivinen riski
35	Pääoman riittävyys

Arviot annetaan tässä liitteessä olevan arviointiasteikon mukaisesti.

2 Soveltamisohje: esimerkkejä arvioitavista kokonaisuuksista

Seuraavassa on soveltamisohjeena esitetty kunkin kokonaisuuden arvioissa huomioitavia keskeisiä osa-alueita sekä annettu esimerkkejä seikoista, joita osa-alueiden hallinta edellyttää.

Rivi 05: Hallinnon luotettavuus

Toiminnan tavoitteiden asettaminen

Esimerkiksi:

► Valvottavan toiminnalla on selkeät periaatteet ja tavoitteet, jotka ohjaavat toimintaa pitkäjänteisesti sekä tukevat tarkoituksenmukaista päätöksentekoa ja riskinottoa.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuuden varmistaminen

Esimerkiksi:

► Ylin johto on päättänyt raportoinnista ja muista menetelmistä, joilla varmistetaan, että sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuus ovat riittäviä toiminnan luonne, laajuus ja monipuolisuus huomioiden (organisaatiorakenne, riippumaton riskienvalvonta, sisäinen tarkastus ja compliance-toiminto).

7.11.2014

FIVA 16/01.00/2014

ICAAP-prosessin ja vakavaraisuuslaskennan hallinta

Esimerkiksi:

- ▶ Ylin johto on vahvistanut vähintään vuosittain vakavaraisuuden hallinnan (ICAAP) periaatteet. Ylin johto on sisäistänyt ICAAP -prosessin osaksi pankin johtamista.
- ▶ Ylin johto on hyväksynyt vakavaraisuuslaskennassa (omien varojen määrä ja vähimmäisvaatimus) nou-datettavat ohjeet ja prosessit. Vakavaraisuuslaskentaa varten on saatu/järjestetty riittävä koulutus, ja laskentaan on riittävä sisäinen valvonta.
- ▶ Ylin johto on vahvistanut vakavaraisuuden hallinnan periaatteiden julkistamisen Pilari 3 -vaatimusten mukaisesti.

Rivi 10: Liiketoiminta- ja toimintaympäristöriski

Toiminnan strateginen johtaminen

Esimerkiksi:

- ▶ Pankin ylin johto on laatinut pankin toiminnalle johdonmukaisen pitkän aikavälin strategian ja strategiset tavoitteet.
- ▶ Pitkän aikavälin strategia on laadittu pääomatavoitteet ja vakavaraisuus huomioon ottaen (esimerkiksi tavoitellun kasvun tai uusien tuoteryhmien vaikutukset vakavaraisuuteen on otettu huomioon).

Toimintaympäristön kehityksen arviointi

Esimerkiksi:

- ▶ Pankki on arvioinut toimintaympäristön asiakaspohjan (esim. elinkeinoelämän ja asukasluvun) ja kilpailutilanteen tulevaa kehitystä.
- ▶ Pankki on arvioinut toimintaympäristön odotetun kehityksen vaikutusta pankin liiketoiminnan edellytyksiin ja kannattavuuteen.

Toiminnan suunnittelu ja ohjaus

Esimerkiksi:

- ▶ Pankki suunnittelee toimintaansa säännöllisesti ja johdonmukaisesti. Suunnittelussa asetetaan toiminnalle konkreettiset tavoitteet ja ennusteet, esimerkiksi tuotoille, kuluille, kannattavuudelle tai markkinaosuuksille.
- ▶ Toimintaa ohjataan järjestelmällisesti. Toiminnan toteutunutta kehitystä ja toiminnassa tapahtuvia muutoksia seurataan esimerkiksi sisäisen laskennan raportoinnin avulla.

Rivi 15: Luottoriski

Luottoprosessin hallinta

Esimerkiksi:

7.11.2014

FIVA 16/01.00/2014

- ▶ Luotonmyönnön periaatteet ja luottoprosessi (luottopäätösvaltuudet, luottokelpoisuusarviot, luottopää-töksenteko, vakuushallinta, luottoriskin hinnoittelu) ovat selkeästi määritelty ja viety pankin käytäntöön.
- ▶ Luoton hinnoittelussa on huomioitu johdonmukaisesti odotetun tuoton ja riskin välinen suhde.
- ▶ Saamisten/vastapuolten luottoluokitukset päivitetään säännöllisesti.
- ▶ Ongelmasaamiset ja riskiasiakkaat on tunnistettu, ja menettelytavat on luotu ja otettu käyttöön.

Luottoriskistrategian ja luottolimiittien hallinta

Esimerkiksi:

- ▶ Pankki on laatinut johdonmukaisen luottoriskistrategian, jossa määritellään luottokannan tavoiteltu ra-kenne ja laatu.
- ▶ Pankki on määritellyt luottoriskin hajauttamiseksi (riskikeskittymien hallitsemiseksi) rajat eri kokonai-suuksille, kuten asiakkaille, tuotteille ja toimialoille.
- ▶ Rajat ovat johdonmukaisia ja perusteltuja luottoriskin hallinnan näkökulmasta.

Luottoriskien raportointi ja valvonta

Esimerkiksi:

- ▶ Pankin ylin johto valvoo säännöllisesti
 - suurimpien asiakaskokonaisuuksien tilaa
 - luottopäätösten pysymistä valtuuksien rajoissa
 - luottosalkun kokonaisuuksien pysymistä limiittien rajoissa
 - luottoprosessin, luottoriskistrategian ja luottolimiittien sopivuutta sekä ajantasaisuutta.

Rivi 20: Markkinariski

Markkinariskien tunnistaminen ja mittaaminen sekä mittaamista koskevien periaatteiden määrittely

Esimerkiksi:

- ▶ Pankki on määritellyt markkinariskien mittaamista (ml. stressitestit) ja arvostamista koskevat periaatteet.

Markkinariskistrategia, organisaatio ja vastuut sekä markkinariskilimiittien hallinta

Esimerkiksi:

- ▶ Pankki on laatinut markkinariskistrategian, jossa määritellään pitkän aikavälin linjaus riskinottohaluk-kuudesta ja kaupankäyntivaraston määritelmä.
- ▶ Pankki on määritellyt eri markkinariskeille limiitit.
- ▶ Pankki on määritellyt riskienhallintaa koskevat vastuut.

7.11.2014

FIVA 16/01.00/2014

Markkinariskien raportointi ja valvonta

Esimerkiksi:

- ▶ Pankki ylin johto valvoo säännöllisesti
- markkinariskin pysymistä asetetuissa rajoissa
- markkinariskiä sisältävän toiminnan tulosta
- stressitestien tuloksia.

Rivi 25: Likviditeettiriski

Likviditeettiriskin tunnistaminen ja mittaaminen sekä hallintaa koskevien periaatteiden määrittely

Esimerkiksi:

- ▶ Pankki on laatinut jatkuvuussuunnitelmat sekä määritellyt riskin hallintaa ja mittaamista (ml. stressitestit) koskevat periaatteet.

Likviditeettiriskin raportointi ja valvonta

Esimerkiksi:

- ▶ Pankki ylin johto valvoo säännöllisesti
- maksuvalmiuspuskuria
- talletusten kehitystä
- likvidien varojen/sijoitusten määrää ja koostumusta
- muiden rahoituslähteiden kehitystä (hypopankki ym.)
- stressitestien tuloksia.

Rivi 30: Operatiivinen riski

Operatiivisten riskien tunnistaminen ja mittaaminen sekä hallintaa koskevien periaatteiden määrittely

Esimerkiksi:

- ▶ Pankin ylin johto on hyväksynyt erillisen operatiivisten riskien hallinnan politiikan / sisäisen ohjeen. Ohjetta on päivitetty määräajoin, esimerkiksi vuosittain, vastaamaan liiketoiminnassa tapahtuneita muutoksia.
- ▶ Pankissa on tunnistettu ja dokumentoitu merkittäviin tuotteisiin, palveluihin, toimintoihin, prosesseihin sekä järjestelmiin liittyvät operatiiviset riskit.
- ▶ Pankin operatiiviset riskit on arvioitu kvantitatiivisesti (toteutumisen todennäköisyys ja vahingon suuruus).
- ▶ Riippumaton sisäinen tarkastus on arvioinut operatiivisten riskien hallinnan riittävyyden. Tarkastus on tehty määräajoin, esimerkiksi vuosittain.

Operatiivisten riskien raportointi ja valvonta

Esimerkiksi:

- ▶ Pankissa on järjestetty tappiotiedon keruu ja operatiivisten riskien raportointiprosessi.

7.11.2014

FIVA 16/01.00/2014

- ▶ Pankin ylin johto käsittelee säännöllisesti raportit operatiivisten riskien toteutumisesta.
- ▶ Pankissa on kattava vakuutusturva, ja sen riittävyyttä on arvioitu säännöllisesti.

Rivi 35: Pääoman riittävyys

Riskiperusteisen pääomatarpeen arviointi ja laadullisten riskien hallinta (vakavaraisuuden kokonais-arvio)

Esimerkiksi:

- ▶ Pankki on arvioinut Pilari 1:n mukaisessa omien varojen vähimmäismäärän laskennassa huomiotta jäävien luotto-, markkina-, operatiivisten ja muiden riskien suuruutta. Pankki on omat erityispiirteensä huomioiden määrittänyt, kuinka paljon pääomaa sen täytyy varata Pilari 2:n mukaan, jotta vakavaraisuus ei vaurantuisi poikkeuksellisenkaan riskin realisoituessa.
- ▶ Pilari 2:n mukaan allokoitua pääoman määrää on perusteltu johdonmukaisilla menetelmillä ja laskelmillä, esimerkiksi stressitesteillä.
- ▶ Pilari 2:n mukaisessa pääomavarauksessa kokonaisuudessaan on luotto-, markkina- ja operatiivisten riskien lisäksi huomioitu myös muut pääomaa vaativat tekijät, kuten suunniteltu kasvu.
- ▶ Määrällisten riskien lisäksi myös olennaiset laadulliset riskit on tunnistettu ja niiden hallitsemiseksi on esitetty jokin muu riskienhallinnan keino kuin pääoma.

Pääomatason asettaminen ja pääoman riittävyyden varmistaminen

Esimerkiksi:

- ▶ Pankin ylin johto on vahvistanut vakavaraisuuden ylläpitämiseksi tarvittavan pääomatason ja suunnitelman pääoman mahdollisista lisäyksistä/vähennyksistä.
- ▶ Muuhun kuin tulorahoitukseen perustuvat pääoman lisäykset ovat luotettavasti suunniteltuja. Pääoman kustannukset sekä rahoittajien keskittyyneisyyteen liittyvät riskit on otettu huomioon.
- ▶ Pankilla on luotettava suunnitelma rahoituksen järjestämiseksi poikkeuksellisten tilanteiden (pääoma-kriisin) varalle.

Pääomatason seuranta

Esimerkiksi:

- ▶ Pankin ylin johto seuraa säännöllisesti omien varojen määrän pysymistä riittävällä tasolla.

7.11.2014

FIVA 16/01.00/2014

3 Soveltamisohje: asteikko riskien hallinnan ja hallinnon riippumattomien arvioiden ilmoituksille

Taulukossa PS01 ilmoitetaan numeerinen arvio alla olevan asteikon mukaan kullekin tässä liitteessä arvioitavaksi ilmoitetulle kokonaisuudelle.

Arvioitava osa-alue					
Arvo	Luotettava hallinto ja strategia	Liiketoiminta	Riskipositiot	Riskienhallinta	Pääomasuunnittelun laatu
1	Valvottavalla on selkeä strategia / maltillista riskinottoa / hyvin järjestetty hallinto.	Hyvä kannattavuus / näköpiirissä ei ole seikkoja, jotka vaarantaisivat yhtiön kannattavuuden lähiaikoina.	Matala riski. Riskipositioilla on vähäinen vaikutus vakavaraisuuteen ja likviditeetin hallintaan.	Hyvä riskienhallinta ja -valvonta. Riskienhallinta ja -valvonta on selkeästi määritelty ja riittävällä tasolla suhteessa toiminnan luonteeseen ja laajuuteen.	Pääomien riittävyyden laskentamallit, arviointimenetelmät ja prosessit ovat laadukkaat. Niiden avulla on mahdollista määrittää tarkka arvio (taloudellisen) pääoman määrästä erillisille riskialueille ja kokonaisuudelle.
2	Valvottavalla on kohtalaista riskinottoa / hallinto järjestetty kohtalaisesti.	Kohtalainen kannattavuus / yhtiön kannattavuus jossain määrin herkkä ulkoisen toimintaympäristön tuleville muutoksille.	Kohtalainen riski. Riskipositioilla on merkitystä vakavaraisuuden kehittymiseen ja likviditeetin hallintaan.	Kohtalainen riskienhallinta ja -valvonta. Riskienhallinta ja -valvonta on määritelty kohtalaisesti suhteessa toiminnan luonteeseen ja laajuuteen.	Pääomien riittävyyden laskentamallit, arviointimenetelmät ja prosessit ovat kohtalaisia laadultaan. Niiden avulla on mahdollista määrittää (taloudellisen) pääoman määrä riittävän tarkasti.
3	Valvottavalla on huomattavaa riskinottoa / hallinnon järjestämisessä selviä puutteita.	Heikko kannattavuus / yhtiön kannattavuus herkkä ulkoisen toimintaympäristön tuleville muutoksille.	Huomattava riski. Riskipositioilla on olennainen vaikutus vakavaraisuuden kehitykseen ja likviditeetin hallintaan.	Puutteellinen riskienhallinta ja -valvonta. Riskienhallinnan ja -valvonnan määrittelyssä selviä puutteita suhteessa toiminnan luonteeseen ja laajuuteen.	Pääomien riittävyyden laskentamallit, arviointimenetelmät ja prosessit ovat puutteelliset. Ne mahdollisesti aliarvioivat (taloudellisen) pääoman määriä.

7.11.2014

FIVA 16/01.00/2014

4	Valvottavan strategia on epäselvä / aggressiivista riskinottoa / hallinnon järjestämisessä suuria puutteita.	Toiminta tappiollista / yhtiön kannattavuus erittäin altis toimintaympäristön tuleville muutoksille.	Korkea riski. Riskipositio voi vaarantaa vakavaraisuuden ja likviditeetin hallinnan.	Heikko riskienhallinta ja – valvonta. Riskienhallinnan järjestäminen ei vastaa toiminnan luonnetta ja laajuutta.	Pääomien riittävyyden laskentamallit, arviointimenetelmät ja prosessit ovat heikkoja. Ne selvästi aliarvioivat (taloudellisen) pääoman tarpeen.
---	--	--	---	---	---

7.11.2014

FIVA 16/01.00/2014

Kokonaisarvio pääomien riittävyydestä

Arvo	Kuvaus	Vaikutus valvontaan
1	Matala riskitaso ja hyvä vakavaraisuus.	Valvottavan toimintaan liittyy matala riski ja pääsääntöisesti normaali määräaikaisraportointi riittää toiminnan valvomiseen.
2	Kohtalainen riskitaso, joka voi heikentää valvottavan vakavaraisuutta pitkällä aikavälillä.	Valvottavan tulee ryhtyä joihinkin riskienhallinnan ja/tai positioiden korjaaviin toimenpiteisiin, mutta normaali määräaikaisraportointi riittää toiminnan valvomiseen. Fiva seuraa puutteiden korjaamista osana jatkuvaa valvontaa.
3	Huomattava riskitaso, joka voi heikentää valvottavan vakavaraisuutta keskipitkällä aikavälillä.	Valvottavan tulee ryhtyä riskienhallinnan ja/tai positioiden huomattaviin korjaustoimenpiteisiin. Joiltakin riskialueilta voidaan vaatia normaalia määräaikaisraportointia tiheämpää ja/tai kattavampaa raportointia. Fiva tekee valvontakäynnin tai seurantatarkastuksen puutteiden korjaamisesta.

7.11.2014

FIVA 16/01.00/2014

4 Korkea riskitaso, joka voi heikentää valvottavan vakavaraisuutta lyhyellä aikavälillä.	Fiva edellyttää valvottavalta nopeita ja rakenteellisia korjaavia toimenpiteitä. Valvottavaan kohdistetaan tarkennettua valvontaa, joka tarkoittaa normaalia tiheämpää ja kattavampaa raportointia sekä lisätarkastuksia.